

POUKA 6

Prvi deo: Pregled

Ključni Tekst: Filibljanima 3,10.11

Središte proučavanja: Filibljanima 3

Pošto je naglasio da vernici svetle u ovom svetu čineći dobra dela usmerena na Hrista, Pavle sada skreće pažnju na neophodnost potpunog oslanjanja na Hrista za spasenje. Apostol izražava zabrinutost zbog uticaja lažnih učitelja koji su promovisali pristup zasnovan na telu, iskrivljujući time jevanđeosku poruku i dovodeći u opasnost celu hrišćansku zajednicu u Filipima. Izgleda da je neka vrsta lažnog učenja, slična onome u Galatiji, unosila zabunu u pogledu toga u šta hrišćani iz neznaboštva treba da veruju i šta da čine kako bi bili spaseni.

Pavle je ovo pitanje shvatao veoma ozbiljno. Na kraju krajeva, jevanđeoska poruka je bila u opasnosti! Toliko je bio zabrinut zbog prodora lažnih učitelja i njihovih učenja da ih naziva „psima“ i „zlim radnicima (poslenicima)“ (Filibljanima 3,2). To su snažni izrazi, kojima se izražavaju prezir i neodobravanje. Baveći se ovim problemima u Filipima, Pavle pruža dragocene pouke o tome kako se nositi sa lažnim učenjima. Te pouke su od suštinskog značaja i za današnju crkvu. Jer, u manjoj ili većoj meri, sve naše crkve su izložene napadima lažnih učitelja.

Pouka za ovu sedmicu ističe tri glavne teme:

1. Radovanje u Gospodu je suprotnost oslanjanju na ljudsku snagu.
2. Iskreno obraćenje vodi ka radikalnoj promeni – od pouzdanja u telo do pouzdanja u Hrista.
3. Poznavanje Hrista je iskustvo koje se postepeno produbljuje. Kako Mu se približavamo, naša bliskost sa Njim sve više raste. Intimnost sa Hristom treba neprestano da se razvija sve do dana kada ćemo Ga videti licem k licu.

Drugi deo: Komentar

Ilustracija

„Kralj Italije i kralj Češke obećali su Janu Husu bezbedan prevoz i zaštitu. Međutim, prekršili su svoja obećanja i Hus je postao mučenik. Tomas Ventvort nosio je dokument koji je potpisao kralj Čarls I, a u kome je pisalo: 'Kralj je obećao da nećeš stradati ni u životu, ni u časti, ni u imetku.' Ubrzo posle toga, njegovu smrtnu presudu potpisao je isti monarh. 'Ne uzdajte se u knezove', bile su njegove poslednje reči. 'Bolje je uzdati se u Gospoda nego u bilo koga ili bilo šta drugo' – Pol Li Tan (Paul Lee Tan), *Enciklopedija 7.700 ilustracija: Znaci vremena*, (*Encyclopedia of 7,700 Illustrations: Signs of the Times*, Garland, TX: Bible Communications, Inc., 1996), str. 1525. originala.

Radovanje u Gospodu naspram pouzdanja u telo

U Filibljanima 3,1–3, Pavle izriče upozorenje protiv ponosa zbog ljudskih dostignuća. Opomena „radujte se u Gospodu“ iz prvog stiha izražava pojam koji se često nalazi u

Starom zavetu, a naročito u psalmima. Neki upečatljivi primeri obuhvataju i: „Gospode, s tvoje se sile veseli car; i kako mu je velika radost što ti pomažeš!“ (Psalam 21,1); „Radujte se o Gospodu, i pjevajte, pravednici“ (Psalam 32,11); „A pravednik će se veseliti o Gospodu“ (Psalam 64,10; uporedi sa Psalam 97,12); „Obeseli dušu sluge svojega“ (Psalam 86,4); „Jer si me razveselio, Gospode“ (Psalam 92,4); „Neka mu bude mila besjeda moja! Veseliću se o Gospodu“ (Psalam 104,34); „Veliko djelo čini Gospod na nama; razveselismo se“ (Psalam 126,3). Zapravo, radovanje u Gospodu je zapovest koja se više puta naglašava u Petoj knjizi Mojsijevoj (5. Mojsijeva 12,7.12.18; 14,26; 16,11.15; 26,11; 27,7).

U Filibljanima 3,1–3, ideja radovanja pojavljuje se dvaput u nekim engleskim prevodima — „radujte se u Gospodu“ (Filibljanima 3,1) i „radujte se u Hristu Isusu“ (Filibljanima 3,3, NKJV). Međutim, originalni grčki tekst koristi dve različite reči. U Filibljanima 3,1, Pavle upotrebljava izraz *chairō*, koji Novi zavet često koristi za opisivanje radosti i blagostanja. S druge strane, u Filibljanima 3,3, Pavle koristi reč *kauchaomai*, koju biblijski prevod King James često prevodi kao „hvaliti se“, i to kako u Rimljanima (vidi Rimljanima 2,17.23), tako i naročito u 2. Korinćanima, gde se takođe prevodi i kao „slava“ ili „slaviti se“ (2. Korinćanima 5,12; 7,14; 9,2; 10,8.13.15.16; 11,12.16.18.30; 12,1.5.6.9.11). Glagol *kauchaomai* izražava nijansirani osećaj uzvišenog ponosa („hvalimo se [ponosimo se] Hristom Isusom“) ili ushićenja nego *chairō*.

Dakle, originalni tekst koji se prevodi kao „radujte se u Hristu Isusu“ u Filibljanima 3,3 mogao bi se takođe prevesti i kao „hvalite se Hristom Isusom“ (kao u prevodu NRSV i Daničić-Karadžić) ili „slavite se u Hristu Isusu“ (kao u ESV). Pavle koristi snažan izraz kako bi jasno pokazao da su pouzdanje u Hrista i oslanjanje na ljudske napore međusobno isključivi – jedno prirodno isključuje drugo! U tom smislu, Pavlova izjava veoma je slična onoj u Galatima 6,13.14. Pavle prekora one koji se hvale telom (Galatima 6,13) i izjavljuje da je jedini razlog njegovog hvaljenja Hristov krst (Galatima 6,14).

Reč „telo“ u Filibljanima 3,3 Pavle koristi da označi ljudska dela učinjena sa ciljem postizanja spasenja. Kao što NET prevod kaže, kad je reč o spasenju, mi se ne oslanjamo na ljudske zasluge (Filibljanima 3,3), već u potpunosti zavisimo od Hristovih zasluga. Otuda i Pavlovo hvaljenje u Hristu. Radovati se „u Gospodu“ i „hvaliti se Hristom Isusom“ su paralelni koncepti – kao što kaže Psalam 34,2: „Gospodom se hvali duša moja; neka čuju koji stradaju, pa neka se raduju.“

Od pouzdanja u telo ka pouzdanju u Hrista

Upozorenje protiv ponosa zbog ljudskih dostignuća koje Pavle uvodi u Filibljanima 3,1–3 on dalje razrađuje u stihovima 3,4–6. Izraz „pouzdanje u telo“ ključan je i ponavlja se tri puta. U Filibljanima 3,3 Pavle ga suprotstavlja „hvaljenju Hristom Isusom“, dok u četvrtom stihu tvrdi da ako neko ima razloga da se pouzda u telo, to je on. U Filibljanima 3,5.6, Pavle iznosi sedam razloga zbog kojih je mogao da se hvali: (1) bio je obrezan osmog dana, (2) iz roda je Izrailjevog, (3) iz plemena je Venijaminovog, (4) Jevrejin je nad Jevrejima, (5) bio je farisej, (6) bio je progonitelj crkve, (7) po pravdi zakona – bio je besprekora. Zanimljivo, lista počinje obrezanjem, a završava besprekornošću, sugerišući da je Pavle ranije verovao da mu ta dostignuća garantuju spasenje. Međutim, kada je upoznao Hrista, uvideo je da su ta dostignuća bezvredna.

U Filibljanima 3,7–9 Pavle suprotstavlja svoj novi život starom. Koristi izraze „dobitak“ i „gubitak“ u koncentričnoj strukturi:

- A. „Šta mi beše **dobitak**“ (Filibljanima 3,7a),
- B. „to sam radi Hrista smatrao za **gubitak** (štetu)“ (Filibljanima 3,7b),
- B' „sve smatram **gubitkom** (štetom)“ (Filibljanima 3,8a),
- A' „da Hrista **dobijem**“ (Filibljanima 3,8b).

Ova koncentrična struktura, poznata i kao hijastička struktura, naglašava radikalnu promenu u Pavlovom načinu razmišljanja. Pored imenice „gubitak“ (grčki *zēmia*), Pavle koristi i njen glagolski oblik „izgubiti“ ili „pretrpeti štetu“ (grčki *zēmioō*) u Filibljanima 3,8. Ova pojačana upotreba dodatno ističe promenu njegovog misaonog sklopa. Stavke iz njegovog sedmostrukog autobiografskog spiska onoga čime bi imao pravo da se hvali smatraju se gubitkom u svetlosti „prevažnoga poznanja Hrista Isusa“ (Filibljanima 3,8). Poznanje Isusa Hrista dovelo je sve ono iz Pavlovog ranijeg života u ispravnu perspektivu. Pavle se okrenuo od pouzdanja u telo ka pouzdanju u Hrista (Filibljanima 3,8), od pravednosti zasnovane na Zakonu ka pravednosti usredsređenoj na Hrista, potpuno zavisnoj od vere u Božju blagodat (Filibljanima 3,9).

Poznavanje Hrista kao progresivno iskustvo

U Filibljanima 3,10, Pavle ukazuje da je krajnji cilj njegovog života bio da upozna Hrista. Činjenica da spominje Hristova stradanja, smrt i vaskrsenje sugerise da upoznavanje Hrista ne podrazumeva samo umno (kognitivno) razumevanje, već pre svega odnosnu (relacijsku) spoznaju, koja se razvija kroz postepeni proces duhovnog rasta (vidi takođe 2. Petrova 3,18). Iako se ova ideja donekle prepoznaje u Filibljanima 3,10, Pavle je dodatno razrađuje u Filibljanima 3,12–16.

Pavle je, štaviše, svestan da će potpunije poznanje Hrista biti ostvareno tek prilikom vaskrsenja (Filibljanima 3,10.11). Ova ideja, čini se, daje kontekst izjavi u Filibljanima 3,12: „Ne kao da već dostigoh ili se već savrših.“ Zatim Pavle objašnjava kako teži cilju opisanom u Filibljanima 3,10.11, predlažući da je zadatak dvostruk: (1) zaboravlja „ono što je za njim“ i (2) seže ka „onom što je pred njim“ (Filibljanima 3,13). Međutim, ove dve stvari ne funkcionišu odvojeno. Zapravo, Pavle na njih gleda kao na jednu radnju, kada kaže: „Jedno činim“ (Filibljanima 3,13, IHJ). Ova jedinstvena radnja pokrenuta je jasnim ciljem: da teži „nagradi nebeskog Božjeg poziva posredstvom Hrista Isusa“ (Filibljanima 3,14, IHJ). Nagrada i poziv se, verovatno, odnose na istu stvar, kao što kaže i prevod *Good News Translation*: „Nagrada, to jest Božji poziv kroz Hrista Isusa.“ Najverovatnije se radi o metaforama za vaskrsenje, u kome će Pavle potpuno upoznati Isusa Hrista. Do tada, vernici su pozvani da neprestano rastu u poznanju Isusa Hrista, dok teže toj nagradi (Filibljanima 3,15.16).

Treći deo: Primena u životu

Razmišljajte o sledećim temama, a potom postavite svojim učenicima pitanja s kraja ovog odeljka:

Biblija jasno uči da naše spasenje ne zavisi od naših sopstvenih napora. Ovo učenje je snažan razlog da se svakoga dana radujemo u Gospodu. Uostalom, da spasenje zavisi od naših dobrih dela, mi ne bismo imali nikakvu nadu! Sa biblijske tačke gledišta,

radost je naš odgovor na ono što je Bog učinio za nas kroz Isusa Hrista. Možda stvari u životu ne idu onako kako bismo želeli ili očekivali. Ipak, imamo razlog da se radujemo, kao što je to divno izraženo u pesmi proroka Avakuma: „Ali ću se ja radovati u Gospodu, veseliću se u Bogu spasenja svojega“ (Avakum 3,18).

U životu istinskog vernika nema mesta za ponos zbog ljudskih postignuća. Kada čovek shvati da spasenje ne zavisi od onoga što mi možemo da učinimo, već u potpunosti od onoga što je Bog učinio i što čini za nas u Hristu, tada se ono što se nekada smatralo dobitkom sada smatra gubitkom, „zbog prevažnog poznanja Hrista Isusa“ (Filibljanima 3,8). Biti sličan Hristu postaje cilj našeg života, a dobra dela prirodno proističu kao posledica. Kao što Pavle potvrđuje na drugom mestu: „Jer smo njegov posao, sazdani u Hristu Isusu za djela dobra“ (Efescima 2,10).

Kao hrišćani, mi smo Božje stvaralačko dobro delo koje je u toku. Upravo na to Pavle misli u uvodnom delu poslanice Filibljanima kada kaže: „Onaj koji je počeo dobro djelo u vama dovršiće ga tja do dana Isusa Hrista“ (Filibljanima 1,6). Dok taj dan ne dođe, pozvani smo da zaboravimo „ono što je za nama“ i da sežemo ka „onom što je pred nama“ (Filibljanima 3,13)!

Pitanja:

1. Razmislite više o ideji da naše spasenje ne zavisi od naših dobrih dela. Zašto je ovo učenje tako radosna vest? Zašto bi to trebalo da nas ispuni nadom?
2. Mnogi ljudi su zaglavljani u vrtlogu samoprezira i optuživanja sebe zbog grehova iz prošlosti. Iako intelektualno prihvataju Hristovo oproštenje, još uvek ga nisu istinski usvojili, pa duboko u sebi ne veruju da im je zaista oprošteno. Zbog toga ne mogu u potpunosti da se oslobode prošlosti. Razmislite više o Pavlovoj izjavi da moramo da zaboravimo „ono što je za nama“ i da sežemo ka „onom što je pred nama“ (Filibljanima 3,13). Kakvu zapanjujuću dozvolu nam ova zapovest daje? Zašto je ova poruka tako oslobađajuća i isceljujuća za ljudsko srce?